

W wyniku analizy pierwszych wniosków o dofinansowanie projektów, które wpłynęły w odpowiedzi na konkurs nr I/9.1.1/A/12 i stwierdzenia nieprecyzyjnych zapisów w niektórych z nich, jak również w związku z wpływającymi do IP zapytaniami projektodawców przygotowujących projekty, tutejsza Instytucja Pośrednicząca pragnie przedstawić poniżej wyjaśnienia dotyczące **wymagań Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w zakresie wspierania edukacji przedszkolnej**.

A. Tworzenie przedszkoli lub innych form wychowania przedszkolnego w projektach realizowanych w ramach Poddziałania 9.1.1 PO KL

Podstawowym wymogiem w zakresie tej formy wsparcia jest to, aby projekt był realizowany w gminie, która należy do 30% gmin o najniższym wskaźniku upowszechnienia edukacji przedszkolnej na Dolnym Śląsku. IP zamieściła w *Dokumentacji konkursowej* wykaz gmin, które spełniają ten warunek. Jednocześnie należy pamiętać o tym, że w konkursie nr I/9.1.1/A/12 obowiązuje kryterium dostępu nr 5, weryfikowane na etapie oceny formalnej, ograniczające możliwość realizacji projektów pierwszego typu do obszarów wiejskich – tj. *Projekt jest realizowany na obszarach wiejskich (rozumianych jako tereny położone poza granicami administracyjnymi miast – obszary gmin wiejskich oraz części wiejskie (leżące poza miastem) gmin miejsko – wiejskich*. Oznacza to, że w 30% dolnośląskich gmin kwalifikujących się do wsparcia, projekty mogą obejmować wyłącznie obszary wiejskie. Na podstawie zapisów wniosku o dofinansowanie, IP oceni spełnienie tych warunków.

Co jest celem wsparcia?

Celem wsparcia jest wzrost upowszechnienia edukacji przedszkolnej w gminie, a więc zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych w gminie, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady dodatkowości wsparcia funduszy strukturalnych, a więc przy zachowaniu warunku, że wkład Europejskiego Funduszu Społecznego **nie zastępuje** dotychczas ponoszonych publicznych wydatków. Nowe ośrodki przedszkolne mogą być tworzone tylko na tych terenach, gdzie istniejąca sieć ośrodków przedszkolnych jest niewystarczająco rozwinięta w stosunku do potrzeb mieszkańców.

W jaki sposób udowodnić, że realizacja projektu przyczynia się do osiągnięcia powyższego celu?

1) Wykazać we wniosku faktyczne zapotrzebowanie na usługi edukacji przedszkolnej.

Co to oznacza?

Niezbędna jest zarówno diagnoza stanu obecnego, jak i prognoza zapotrzebowania na te usługi w przyszłości (obejmująca m.in. aspekty zmian demograficznych i prawnych). Prognoza powinna obejmować okres realizacji i okres trwałości projektu. Bez tego nie można stwierdzić, czy na danym obszarze faktycznie występuje potrzeba i możliwość realizacji projektu.

Jak to zapisać we wniosku?

Należy przeanalizować sytuację na obszarze realizacji projektu:

- Ile miejsc przedszkolnych zapewnia organ prowadzący?
- Ile jest miejsc przedszkolnych dostępnych na obszarze realizacji projektu?
- Czy są to miejsca zaspokajające potrzeby w zakresie usług edukacji przedszkolnej?
- Czy występują niezaspokojone potrzeby?
- Jakież?
- Jaka jest ich wielkość?
- Kogo dotyczą?

Wyniki tej analizy będą stanowiły diagnozę, którą należy zawrzeć we wniosku o dofinansowanie projektu. Przygotowując diagnozę należy oprzeć się na danych ogólnodostępnych (np. GUS) oraz danych demograficznych z obszaru działania organu prowadzącego.

Należy zastanowić się, jak ta sytuacja zmieni się w najbliższych latach:

- Czy zapotrzebowanie na miejsca przedszkolne wzrośnie czy spadnie?
- W jakiej skali? Dlaczego?

- Czy w przypadku zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych w wyniku wsparcia EFS zwiększona liczba miejsc będzie nadal potrzebna po zakończeniu projektu, co najmniej w tak długim czasie, ile trwał projekt?
- Co pozwala nam tak sądzić?

Wyniki tej analizy będą stanowiły prognozę, którą należy zawrzeć we wniosku o dofinansowanie projektu. Prognoza powinna obejmować czas dwukrotnie dłuższy niż czas realizacji projektu, a zatem powinna dotyczyć okresu realizacji projektu i następującego po nim, równego z nim okresu trwałości projektu.

Ze względu na wymóg trwałości projektu należy przeanalizować, jaki powinien być okres realizacji projektu. Okres realizacji projektu należy dostosować tak, aby dane z prognozy potwierdzały, że po zakończeniu projektu przez czas równy realizacji projektu (tj. okres trwałości projektu) nadal będzie występowało zapotrzebowanie na zwiększoną liczbę miejsc przedszkolnych. Dane zawarte we wniosku – mianowicie: zestawienie informacji zawartych w diagnozie i prognozie z okresem realizacji projektu – pozwolą na dokonanie oceny, czy zasadne jest finansowanie z EFS wnioskowanej liczby nowych miejsc przedszkolnych i czy prawidłowo dobrano okres realizacji projektu.

- 2) Wykazać we wniosku, że realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia liczby miejsc podlegających pod konkretny organ prowadzący i umiejscowionych na terenie danej gminy.

Co to oznacza?

Organ prowadzący, który ubiega się o dofinansowanie, powinien wykazać, że ma potrzebę zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych (patrz wyżej: diagnoza i prognoza) oraz że to zwiększenie nie spowoduje jednocześnie likwidacji innych miejsc podległych temu organowi, czyli że nie zastąpi on własnych nakładów finansowych nakładami EFS. **Nie jest możliwe zastąpienie środkami EFS finansowania edukacji przedszkolnej dzieci, która przed rozpoczęciem realizacji projektu finansowana była ze środków organu prowadzącego (np. likwidacja ośrodków wychowania przedszkolnego lub miejsc przedszkolnych przed lub w trakcie realizacji projektu po to, by w to miejsce otrzymać wsparcie PO KL).** Takie działania nie są kwalifikowalne w PO KL, ponieważ nie przyczyniają się do zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych.

Jak to zapisać we wniosku?

We wniosku powinny się znaleźć zapisy o tym, że realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych w gminie podlegających pod konkretny organ prowadzący w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu, jak również deklaracja, że poziom dotychczasowych nakładów finansowych i liczba miejsc przedszkolnych finansowanych przed rozpoczęciem realizacji projektu ze środków organu prowadzącego będą utrzymane w okresie realizacji i w okresie trwałości projektu.

B. Wsparcie istniejących przedszkoli (w tym również funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego) w zakresie wygenerowania dodatkowych miejsc przedszkolnych w ramach Poddziałania 9.1.1 PO KL

Co jest celem wsparcia?

Celem wsparcia jest wzrost upowszechnienia edukacji przedszkolnej w gminie, a więc zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych w gminie, przy jednoczesnym poszanowaniu zasady dodatkowości wsparcia funduszy strukturalnych, a więc przy zachowaniu warunku, że wkład Europejskiego Funduszu Społecznego **nie zastępuje** dotychczas ponoszonych publicznych wydatków. W przypadku wspierania istniejących ośrodków, wsparcie dotyczy sfinansowania kosztów utworzenia dodatkowych miejsc przedszkolnych **dla dzieci, które z różnych powodów nie uczestniczyły dotychczas w edukacji przedszkolnej.**

W jaki sposób udowodnić, że realizacja projektu przyczynia się do osiągnięcia powyższego celu?

- 1) Wykazać we wniosku faktyczne zapotrzebowanie na zwiększenie liczby miejsc przedszkolnych.

Co to oznacza?

Niezbędna jest zarówno diagnoza stanu obecnego, jak i prognoza zapotrzebowania na te miejsca w przyszłości (obejmująca m.in. aspekty zmian demograficznych i prawnych). Prognoza powinna obejmować okres realizacji i okres trwałości projektu. Bez tego nie można stwierdzić, czy na danym obszarze faktycznie występuje potrzeba i możliwość realizacji projektu.

Jak to zapisać we wniosku?

Należy przeanalizować sytuację na obszarze realizacji projektu:

- Ile miejsc przedszkolnych zapewnia organ prowadzący?
- Ile jest miejsc przedszkolnych dostępnych na obszarze realizacji projektu?
- Czy są to miejsca zaspokajające potrzeby w zakresie usług edukacji przedszkolnej?
- Czy występują niezaspokojone potrzeby?
- Jakież?
- Jaka jest ich wielkość?
- Kogo dotyczą?

Wyniki tej analizy będą stanowiły diagnozę, którą należy zawrzeć we wniosku o dofinansowanie projektu. Przygotowując diagnozę należy oprzeć się na danych ogólnodostępnych (np. GUS) oraz danych demograficznych z obszaru działania organu prowadzącego.

Należy zastanowić się, jak ta sytuacja zmieni się w najbliższych latach:

- Czy zapotrzebowanie na miejsca przedszkolne wzrośnie czy spadnie?
- W jakiej skali? Dlaczego?
- Czy w przypadku zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych w wyniku wsparcia EFS zwiększona liczba miejsc będzie nadal potrzebna po zakończeniu projektu, co najmniej w tak długim czasie, ile trwał projekt?
- Co pozwala nam tak sądzić?

Wyniki tej analizy będą stanowiły prognozę, którą należy zawrzeć we wniosku o dofinansowanie projektu. Prognoza powinna obejmować czas dwukrotnie dłuższy niż czas realizacji projektu, a zatem powinna dotyczyć okresu realizacji projektu i następującego po nim, równego z nim okresu trwałości projektu.

Ze względu na wymóg trwałości projektu należy przeanalizować, jaki powinien być okres realizacji projektu. Okres realizacji projektu należy dostosować tak, aby dane z prognozy potwierdzały, że po zakończeniu projektu przez czas równy realizacji projektu (tj. okres trwałości projektu) nadal będzie występowało zapotrzebowanie na zwiększoną liczbę miejsc przedszkolnych. Dane zawarte we wniosku – mianowicie: zestawienie informacji zawartych w diagnozie i prognozie z okresem realizacji projektu – pozwolą na dokonanie oceny, czy zasadne jest finansowanie z EFS wnioskowanej liczby nowych miejsc przedszkolnych i czy prawidłowo dobrano okres realizacji projektu.

- 2) Wykazać we wniosku, że realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia liczby miejsc podlegających pod konkretny organ prowadzący i umiejscowionych na terenie danej gminy.

Co to oznacza?

Organ prowadzący, który ubiega się o dofinansowanie, powinien wykazać, że ma potrzebę **zwiększenia** liczby miejsc przedszkolnych (patrz wyżej: diagnoza i prognoza) oraz że to zwiększenie nie spowoduje **jednocześnie likwidacji innych miejsc podległych temu organowi**, czyli że nie zastąpi on własnych nakładów finansowych nakładami EFS. **Nie jest możliwe zastąpienie środkami EFS finansowania edukacji przedszkolnej dzieci, która przed rozpoczęciem realizacji projektu finansowana była ze środków organu prowadzącego (np. likwidacja ośrodków wychowania przedszkolnego lub miejsc przedszkolnych przed lub w trakcie realizacji projektu po to, by w to miejsce otrzymać wsparcie PO KL)**. Takie działania

nie są kwalifikowalne w PO KL, ponieważ nie przyczyniają się do zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych.

Jak to zapisać we wniosku?

We wniosku powinny się znaleźć zapisy o tym, że realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia liczby miejsc przedszkolnych w gminie podlegających pod konkretny organ prowadzący w stosunku do danych z roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji projektu, jak również deklaracja, że poziom dotychczasowych nakładów finansowych i liczba miejsc przedszkolnych finansowanych przed rozpoczęciem realizacji projektu ze środków organu prowadzącego będą utrzymane w okresie realizacji i w okresie trwałości projektu.

- 3) Mimo, że Instytucja Zarządzająca PO KL dopuszcza możliwość finansowania z PO KL dodatkowych zajęć edukacyjno-wychowawczych, wykraczających poza dotychczasowy zakres usług przedszkolnych finansowanych ze środków organu prowadzącego, to w trwającym konkursie nr I/9.1.1/A/12 takiej możliwości nie ma. Wyklucza ją kryterium dostępu nr 6, mówiące: *W przypadku wsparcia istniejących przedszkoli (w tym również funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego) projektodawca może sfinansować w ramach działań merytorycznych projektu **jedynie utworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc przedszkolnych.***

C. Obowiązek zapewnienia trwałości wspartych w ramach PO KL ośrodków wychowania przedszkolnego

Niezależnie od tego, że warunkiem otrzymania wsparcia PO KL w zakresie edukacji przedszkolnej jest wykazanie, że nakłady organu prowadzącego i istniejące miejsca przedszkolne finansowane z tych środków pozostaną na niezmińszonym poziomie podczas realizacji projektu i w okresie jego trwałości, niezbędne jest również wykazanie, że miejsca przedszkolne stworzone dzięki wsparciu PO KL także zostaną utrzymane po zakończeniu realizacji projektu, w okresie trwałości projektu.

Wymóg ten został zapisany w kryterium dostępu nr 4 weryfikowanym na etapie oceny formalnej w konkursie nr I/9.1.1/A/12 i stanowi, że: *Projekt jest realizowany przez organ prowadzący przedszkole/inną formę wychowania przedszkolnego, jako lidera lub partnera projektu, który jest zobowiązany przedstawić deklarację zapewnienia funkcjonowania ośrodka przedszkolnego po zakończeniu realizacji projektu przez okres co najmniej równy z okresem realizacji projektu.*

Co to oznacza?

Organ prowadzący, który ubiega się o dofinansowanie, powinien wykazać, że po zakończeniu projektu w czasie równym okresowi realizacji projektu utrzyma utworzone dzięki temu projektowi miejsca przedszkolne. W powiązaniu z informacją, że w tym okresie utrzyma również miejsca finansowane z własnych środków, będzie to świadczyć o wzroście liczby miejsc przedszkolnych zarówno w okresie realizacji, jak i w okresie trwałości projektu. To z tego powodu istotne jest przeprowadzenie rzetelnej diagnozy i prognozy zapotrzebowania na miejsca przedszkolne i odpowiednie dostosowanie czasu trwania projektu. Od czasu trwania projektu uzależniony jest bowiem okres trwałości projektu i to, jaki jest minimalny czas utrzymania nowych miejsc przedszkolnych.

Jak to zapisać we wniosku?

We wniosku powinna się znaleźć m.in. deklaracja organu prowadzącego o zapewnieniu funkcjonowania ośrodka przedszkolnego po zakończeniu realizacji projektu przez okres co najmniej równy z okresem realizacji projektu oraz wskazane planowane źródło finansowania po zakończeniu finansowania z EFS – co ważne, we wniosku należy wskazać, jakie działania zostaną podjęte, aby utworzony ośrodek przedszkolny lub utworzone dodatkowe miejsca dla dzieci w istniejących ośrodkach, zostały zachowane po zakończeniu finansowania z EFS.

Jakie są skutki wprowadzenia takich zapisów do wniosku o dofinansowanie?

Jeśli deklaracja organu prowadzącego zostanie zawarta we wniosku o dofinansowanie, wówczas obowiązek zapewnienia trwałości rezultatów projektu będzie wynikał bezpośrednio z umowy o dofinansowanie projektu. Zgodnie z par. 14 ust. 2 umowy beneficjent każdego projektu PO KL

ma obowiązek zachować rezultaty projektu w zakresie i terminie, o których mowa we wniosku o dofinansowanie projektu. Instytucja podpisująca umowę z beneficjentem dokona kontroli, czy trwałość rezultatów projektu została zachowana. **Niewypełnienie założeń projektu wynikających z treści wniosku o dofinansowanie i przeniesionych na poziom umowy stanowi – zgodnie ze stanowiskiem IZ PO KL – nieprawidłowość będącą konsekwencją wykorzystania środków EFS z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184¹ Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych.** Jeśli instytucja będąca stroną umowy stwierdzi wystąpienie takiej nieprawidłowości, wówczas nałoży na beneficjenta obowiązek zwrotu części bądź całości wydatków poniesionych w ramach projektu wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

Co w sytuacji, jeśli organ prowadzący przekaze ośrodek wychowania przedszkolnego innemu organowi?

W takiej sytuacji obowiązek zachowania trwałości rezultatów projektu **musi** zostać przeniesiony na stronę trzecią, poprzez wzajemne zobowiązanie wyrażone w umowie podpisanej pomiędzy dotychczasowym organem prowadzącym, będącym jednocześnie beneficjentem projektu, a podmiotem deklarującym gotowość do przejęcia obowiązków wynikających z pełnienia funkcji organu prowadzącego przedmiotowego ośrodka wychowania przedszkolnego. Nowy organ prowadzący musi zostać zobligowany do zachowania trwałości struktur przedszkolnych na podstawie umowy zawartej z podmiotem cedującym na niego obowiązki organu prowadzącego.

IP zwraca uwagę, że **zapisy wniosków o dofinansowanie powinny precyzyjnie wskazywać na spełnienie powyższych wymogów**, aby projekt mógł otrzymać dofinansowanie. W przypadku, jeśli z wniosku o dofinansowanie nie będzie jednoznacznie wynikał sposób spełnienia tych wymogów, IP będzie wymagała uzupełnienia tych zapisów na etapie negocjacji, o ile projekt będzie rekomendowany do dofinansowania. Niezbędne jest bowiem, by przed podpisaniem umowy obie strony miały pewność co do warunków i zasad realizacji projektu oraz aby rozumiały je w ten sam sposób.

¹ Art. 184. 1. Wydatki związane z realizacją programów i projektów finansowanych ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3, są dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu.

2. Przy wydatkowaniu środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 lit. c i d, a także środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z tych środków, stosuje się odpowiednio zasady rozliczania określone dla dotacji z budżetu państwa.